

Warszawa, 29.09.2021 r.

**STANOWISKO
W SPRAWIE WYKORZYSTYWANIA
OPRACOWAŃ STUDENTÓW LUB DOKTORANTÓW
W PUBLIKACJACH NAUKOWYCH**

Szanowni Państwo,

Prowadzenie pracy naukowej na Warszawskim Uniwersytecie Medycznym jest zaszczytem dla każdego pracownika naukowego i wiąże się z obowiązkiem sprostania wysokim wymaganiom etycznym i prawnym.

Z perspektywy pełnionej przeze mnie funkcji dostrzegam, że ze względu na poziom komplikacji niektóre ważne wymagania prawne i etyczne bywają źródłem nieporozumień i wątpliwości. Te niejasności dotyczą w praktyce z m.in.:

- a) właściwego rozumienia pojęcia „utwór” na gruncie prawa autorskiego, a zwłaszcza jego relacją względem terminu „praca naukowa”,
- b) zakresu ochrony osoby dokonującej odkrycia naukowego niewyrażonego w formie utworu, czy też
- c) ustalaniem składu i normowaniem wzajemnych relacji (np. kolejności) między współautorami publikacji naukowych.

W najbliższym czasie złożę na ręce władz rektorskich projekt działań edukacyjnych i regulacyjnych, celem zapewnienia dodatkowej praktycznej i merytorycznej pomocy w zawiłych kwestiach prawnych związanych z twórczością naukową.

Mimo wspomnianych trudności należy zauważyć, że **jednoznacznie niedopuszczalne jest m.in.:**

- a) przepisywanie prac studentów/studentek, doktorantów/doktorantek, w tym prac magisterskich, do jakichkolwiek publikacji naukowych bez ujawniania źródła oryginalnego tekstu i osoby twórcy (plagiat);
- b) cytowanie bez dodatkowej zgody nierozpowszechnionych (nieopublikowanych w żaden sposób) prac studentek/studentów lub doktorantek/doktorantów;¹

¹ Zgodnie z art. 29 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych „wolno przytaczać w utworach stanowiących samoistną całość urywki rozpowszechnionych utworów oraz rozpowszechnione utwory plastyczne, utwory fotograficzne lub drobne utwory w całości, w zakresie uzasadnionym celami cytatu, takimi jak wyjaśnianie, polemika, analiza krytyczna lub naukowa, nauczanie lub prawami gatunku twórczości” (podkr. własne).

- c) uznawanie prac studentek/studentów/doktorantek/doktorantów, w tym prac magisterskich, za własne dokonania naukowe ze względu na wpływ lub wkład merytoryczny opiekuna naukowego²;
- d) pomijanie realnego wkładu studentów/studentek/doktorantów/doktorantek w osiągnięcia naukowe, gdy taki wkład jest możliwy do indywidualnego ustalenia.

Działania takie stanowią mogą naruszenie prawa powszechnie obowiązującego, obowiązków pracowniczych oraz zasad etyki naukowej, co może z kolei skutkować sankcjami karnymi, cywilnoprawnymi, prawno-pracowniczymi, a także dyscyplinarnymi na forum uczelni.

Prawo autorskie oraz zasady etyki naukowej są takie same dla wszystkich. Ich wymagania obowiązują dokładnie tak samo studentki, studentów, jak i pracowników naukowych. Korzystanie z pracy naukowej studentów/studentek lub innych osób jest dopuszczalne na zasadzie prawa cytatu³, z odpowiednim ujawnieniem źródła i cytowanego twórcy. Kopiowanie treści opracowania studentki/studenta/doktorantki/doktoranta (a szerzej – kogokolwiek) z pominięciem jej/jego autorstwa jest zabronione, bez względu na ewentualną zgodę oryginalnego autora.

Adw. Oskar Luty
Ombudsman – Rzecznik Akademicki WUM

² Okoliczności faktyczne tworzenia prac studentów są różnorodne, stąd nie można *a limine* wykluczyć współautorstwa opiekuna naukowego. Nawet jednak w takiej sytuacji, aktualny pozostaje obowiązek prawidłowego ujawnienia współautorstwa studenta w odniesieniu do kopiowanych fragmentów tekstu. Nadmieniam dla porządku, że współautorstwo w takim układzie może wiązać się z wieloma dodatkowymi wątpliwościami dot. spełnienia przez daną pracę dyplomową wymagań prawnych określonych w art. 76 ust. 2 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce, ponieważ przepis ten zakłada, że „praca dyplomowa jest samodzielnym opracowaniem zagadnienia naukowego, artystycznego lub praktycznego albo dokonaniem technicznym lub artystycznym, prezentującym ogólną wiedzę i umiejętności studenta związane ze studiami na danym kierunku, poziomie i profilu oraz umiejętności samodzielnego analizowania i wnioskowania”.

³ Patrz jednak przypis nr 1.